

Poštnina plačana v gotovini.

# NAŠ

Prava vera bodi vam luč,  
materni jezik bodi vam ključ  
do zveličanske narodne omike.

A. M. Slomšek.



# DOM

## List za ljudsko prosveto

### Vsebina:

	Stran
Narodna omika . . . . .	17
Lepota in plemenitost žene . . . . .	18
Hrepenenje . . . . .	20
Društveno ognjišče . . . . .	20
Od Plitvic do Bihaća . . . . .	21
Politika in društva . . . . .	24
Najvišje mesto na zemlji . . . . .	25
Zabava . . . . .	26
Kralj noči . . . . .	26
Vestnik Dekliških zvez . . . . .	29
Pod vaško lipo . . . . .	30
Drobiž . . . . .	31
Društveni vestnik . . . . .	51

Letnik XVII.

Maribor.

Št. 2.

Februar 1925.

»NAŠ DOM« izhaja mesečno. Naročnina znaša za letos 12/50 Din., za Goriško in Istro 5 lir, za Koroško 15.000 aK, za Ameriko 1 dolar. Pri skupnih naročilih po 10 izvodov in več stane 1 izvod 12 dinarjev. Posamezna številka stane 1/50 Din. Odgovorni urednik: Marko Krajnc. Upravništvo: Maribor, Aleksandrova cesta 6. Tiska tiskarna sv. Cirila v Mariboru. Rokopise je treba poslati do 1. vsakega meseca uredništvu »Našega Doma« v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

**Kulturno delo Komarjevega Mihiča.** Pod tem naslovom je vposlal uredništvu nek prijatelj iz dežele živahno spisan članek, s katerim ne ve uredništvo kaj početi. Zato ga danes priobčujemo na platnicah, da bodo mogli cenjeni čitatelji sami soditi, ali ga naj prihodnjič natisnemo spredaj med članki! Članek se glasi takole;

Prvo načelo Komarjevega Mihiča je bilo: Vse kajtenge lažejo. — No, si je mislil, ker že vse lažejo, bodo gotovo tiste najbolj ljudi zmešale, ki bodo najbolj lagale. Zato si je izbral za svoj Leibžurnal ljubljansko Domovino in je njenim predalom posodil precej svoje iznajdljive domišljije. . . Komarjev Mihič je hotel postati v svoji občini slaven — neprekosljiv — nedosežen. — To svojo slavo pa je dosegel s sledečimi čisto modernimi in modroslovno neopravičenimi članki: Vera in politika. Vera in politika se ne smeta nikdar mešati. Vera je vera, politika pa je politika. Klerikalci vlačijo vero v politiko, pa to ni prav. Vera naj bo zase, politika pa zase. Če se preveč vere vlije v politiko, tedaj zgubiva demokratska stranka svojo moč, zato pa proč vero od politike, da ostane naša demokratska stranka pri vladi.

Ta članek je povzročil cele viharje odobravanja pri prebivalcih Kranjbrde — tako se je namreč imenovala srečna občina, kjer je izšla svetla politična zvezda . . . pisatelj, Komarjev Mihič. Matere so se steple za dotično Domovino, polagale so jo svojim malim pod glavo in pod hrbet, da bi se že v zibelki navzeli prosvitljene modrosti Komarjevega Mihiča. — Pastirji so politizirali pri svojih čredah ter se tepli in lasali med seboj, ker nekaj jih je bilo nasprotnega mnenja in so trdili, da mora vera veljati tudi v politiki, ker pride država gotovo v propast, če se uganja politika brez vere in pravičnosti.

Ko je videl Mihič, da so njegovi pisateljski talenti večji, kakor se je njemu samemu sanjalo, se je vrgel na gospodarsko polje in spisal sledeči članek:

»Naša domovina vidno propada in hira, ker ji primanjkuje gnoja. Kako bo uspevala domovina, če ne bo imela dovolj gnoja! Zato, dragi gospodarji in gospodinje, če hočete, da bodo vaše njive in travniki dovolj pognojene, naročite si Žerjavovo Domovino. Ta Domovina ima v sebi cele kupe najbolj žlahtnega gnoja, ki ima to lastnost, da že s svojim duhom pognoji vsa vaša posestva. Se celo takega gnoja ima vse polno, da pognoji in pokida vaša srca in vaše misli — in tako bo vsepovsod bujno rastle zelje, krompir in fižol.«

Nestrpno je Mihič pričakoval tisti dan, ko prikrevlja pismonoša na Kranjbrdo s svojo nekdanjo lepo in celo usnjato torbo. — Kako mu je zaklopotalo srce, ko najde svoj gospodarski umotvor natiskan v svoji preljubi Domovini. Takoj je sklical svoje domače skupaj ter jim s tresočim glasom prečital članek. Do solz so bili gnjeni vsi navzoči, ker so čutili neizmerno hvaležnost do svojega dobrotnika Mihiča, ki jim je odprl vir blagostanja s svojim neprekosljivim gnojilom. Sosedje so trumoma gonili prihodnji teden svojo živino na sejem in jo oddajali na slepo ceno — češ, kdo se bo martral z njo, ko bomo vse gnojili z Domovino! Kakšno gnojilo je Domovina za srce in dušo, se je prav posebno videlo ob nedeljah, ker tisti, ki so se pognojili z njo, so rajši pijančevali po krčmah, kakor pa šli v cerkev. — Velike zasluge pri tem je imel Komarjev Mihič s svojim gospodarskim člankom.

Največ uspehov pa si je priboril Mihič s svojim globokopremišljenim člankom »Kancelparagraf«. — Glasil se je dobesedno takole:

»Kancelparagraf, premišljevalne naprednega gospodarja iz Kranjbrde. Mi napredni ali demokratski volilci zabtevamo, da se na vsako pridižnico obesi kance paragr f. V igralski sobi naše krčme, pri »Zelenem kuščarju«, je na steni prabit § 13, kibic hale maul. Tudi v cerkvi mora bitu na kanclu prabit en podoben paragraf zato, ker duhovniki

# NAŠ DOM

Letnik XVII.

Maribor, februar 1925.

Št. 2.

## Narodna omika.

Danes se veliko govori o omiki, izobrazbi, prosveti. Navadno se misli, da je prosveta, omika nekaj umetnega, naučenega, kar se pridobi iz knjig, časopisov, predavanj. Vendar temu ni tako! Omika je nekaj takega, kar iz naroda raste, njegovega samoniklega življenja, iz njegovih družin, njegovih vasi, trgov in mest. Posameznik ima toliko izobrazbe, kolikor mu jo je dala njegova družina, domača vas, ali domače mesto, ki je bil v njem rojen. Sam zase, si sicer lahko pridobi še nekaj znanja, ki se ga nauči iz knjig, v šoli, ali pri mojstru, vendar vse to znanje je le površno, znanje, ki razširi le umsko spoznanje, notranjega človeka, srca in duše pa ne preobrazi, zato je tako-le zunanje znanje preslabotno, ker ni zvezano z živim življenjem.

Izobrazba izhaja iz živega življenja; to živo življenje pa pólje v narodu, ki sestoji iz družin, vasi, mest. Človek se mora prav duševno in telesno izobraziti, ako ostane zvezan s srcem in dušo s tem narodom in tistimi živimi celicami, ki tvorijo narod, družinami.

Otroci se učijo in izobrazujejo od svojih staršev, očeta in matere. To kar jim je družina dala, je prva in najgloblja izobrazba. Nihče ne more nadomestiti otrokom družinske izobrazbe in vzgoje. Ako otrok ima nesrečo, da nima dobrih starišev, je za celo življenje nesrečen, ker ni dobil temelja za notranjo duševno izobrazbo.

Ta izobrazba, ki jo dajejo družine, je narodna, ljudska izobrazba. Družine namreč tvorijo narod, zato ni narodne izobrazbe brez družinske. Vendar bi bilo napačno, ako bi kdo mislil, da družine lahko brez naroda živijo. Vedeti moramo, da so tudi družine odvisne od naroda. Sama zase mora posamezna družina izhirati. V narodu dobi oporo, pomoč, da more biti kos občestvenim, skupnostnim nalogam, posebno kadar jo usoda, nesreča ali smrt pretresa. Posamezne družine skupno se združujejo v narod, da morejo druga drugo ščititi, skupno mirno življenje urediti, medsebojno se izpopolnjevati, si deliti delo in korist v gospodarskem in duševnem življenju. To skupno življenje družin, kjer družine medsebojno sočustvujejo, delijo skupno usodo, tvori jedro naroda.

Vsak kdor hoče biti prav izobražen, mora biti potom družine zvezan z duševnim življenjem svojega naroda, mora z njim soživeti, pomagati pri skupnih nalogah, upoštevati njegove ljudske običaje in predpise, z njim se veseliti in žalovati.

Ta ljudska, narodna izobrazba izobrazuje celega človeka, njegov um in srce.

Versko ga izobrazuje narod, ker ga vpeljuje v svoje žive verske navade in šege. Posamezniki morejo zgubiti vero, narod je nikdar ne zgubi, ker v njem ni vera samo last uma, temveč srca. Narod, ljudstvo zna tudi vero prav doživljati v skupnih svojih pobožnostih v cerkvi in družini. Le tisti, ki zna s priprostim, nepokvarjenim ljudstvom skupno verovati in po veri živeti, bo do dna duše doživel Boga v novem preobraženem življenju.

Nepokvarjeno ljudstvo je tudi zato vir prave izobrazbe, ker vzgaja posameznika potom javnega mnenja, svojih starih podedovanih družinskih in narodnih izročil. Ob praznikih morajo vsi v cerkev, ker je taka navada, vsi se morajo spodobno obnašati, kakor je po starih stanovskih in hišnih navadah predpisano. Vse, ki se zoper ta narodna izročila pregrešijo, obsodi ljudstvo in izključuje iz svojega občestva. V tem občestvenem življenju ljudstva je najsilnejši izobraževalni in vzgojni činitelj, ker niso ljudski predpisi mrtva črka, temveč živo življenje. Vsak se jim mora udati in jih spoštovati.

Narod je tako tudi pravi nositelj omike, ker je nositelj omikanega življenja. Kaj je omika? Nič drugega, kakor skupno občestveno življenje, ki se izraža v teh skupnih narodnih življenskih oblikah. Naša slovenska narodna, ljudska izobrazba, so naše cerkve, verske slike, služba božja. Kdor je združen s tem ljudskim svetiščem po mislih in željah, je prav versko izobražen. Izraz naše narodne omike so naše družinske slovesnosti, naše ljudske prireditve, skupne ljudske šege in nravni običaji. Potom njih narod čuva nad svetostjo in nedotakljivostjo družin. Kdor s tem narodnim življenjem živi, sočustvuje v veselju in žalosti, doživlja pravo notranjo duševno izobrazbo. Vsaka druga izobrazba je umetna in nepristna.

Naša glavna naloga mora biti, da v naših društvih posamezne člane predvsem navežemo na družinsko in narodno življenje. Ako jih bomo naučili ljubiti družine, svoj narod, njegove običaje, naprave, bomo v njihove duše napeljali neusahljiv in neizčrpljiv vir pristne in klene izobrazbe.

Ika:

## Lepota in plemenitost žene.

Ni vsak človek od narave obdarjen z lepoto; tisti, ki jo je dobil, nima nikake zasluge in oni, ki je nima, ne trpi nobene škode.

Današnji moderni čas ima na razpolago nebroj umetnih pripomočkov za povzdigo lepote. Staro in mlado, zlasti pa še ženski svet se jih z vso slastjo poslužuje; ni čuda, če se človeku včasih zazdi, da po mestnih ulicah srečuje lepo število pravkar za nastop pripravljenih gledaliških igralcev...

Toda — kaj je vsa zunanja, četudi naravna lepota? — Kakor cvet, ki se hitro, prehitro osiplje.

Vsa zunanja lepota, z vsemi umetnimi pripomočki zgubi svojo vrednost pred edino pravo lepoto, ki je odsev notranjih kreposti. Le tisti obraz, ki odkriva čisto, plemenito, ponižno in blago dušo, je vsakemu mil in drag.

Nek odličen pisatelj je zapisal v eni svojih knjig, da je dekleta najlepša stvar božja na zemlji, zemeljski angel — ljubljenska božja. A ravno dekleta je izpostavljeno največjim nevarnostim pogubnega sveta. Če bi živela med angeli, ne bilo bi težko za njo; kako pa naj ostane angelsko čista na najbolj zastrtih potih življenja?

Kakor cvetje pod toplimi solnčnimi žarki, tako se v duhu krščanstva razvija vsa lepota in plemenitost žene. Vse lepe in najlepše čednosti poganjajo iz krščanstva. Čednost ne uspeva in ne raste na plesiščih in nočnih sestankih; tukaj žalostno umira najdražje cvetje — tisoči in tisoči ga v blato teptajo . . .

Krščanska vera je povzdignila ženo iz suženstva na visoko stopnjo. Ženo je razrešila težkih spon, dala ji v roke žezlo, da je postala vladarica tam, kjer je prej robovala. Po krščanstvu je postala žena prelepa skrinja, kjer je shranjen biser moralnega življenja, molitve in najčistejše ljubezni.

Marsikdo bo morda rekel, da so bile nekdanj plemenite, krepostne žene, a danes jih ni več!

Resnica je, da je moderna žena, ki se je odtegnila lepemu življenju po veri, izgubila in še izgublja svojo lepoto in plemenitost kljub temu, da razširja opojni duh najrazličnejših dišav, da šušti v svili in baržunu.

Res pa je tudi, da je žena plemenita še danes, a samo tista, ki je vzgojena v pravem krščanskem duhu. Hvala Bogu, še šteje današnji čas tisoče plemenitih ženskih duš, ki se neprestano posvečujejo in žrtvujejo za dobrobit človeške družbe, ki se zavedajo, da ima žena popraviti vse slabo na svetu, da mora po njej vzcveteti novo življenje.

Vsaka žena se mora odreči sebi iz ljubezni do bližnjega; tista, ki boče le za se dobro, upropašča svojo družino, svoje ljudstvo.

V boju za domovino si mož splete venec slave in časti; slava žene pa je čednost, ki daje vrednost revni, bogati pa še večjo čast. Čednost je vsepovsod umerjena, ne želi razkošja, ki uničuje vse, kar je koristno in potrebno za lepo življenje. Razkošje se ne ozira na to, kar je prav ali ne, vdaja se le lastni ugodnosti in zadovoljstvu.

Kdor je suženj razkošja, se ponaša često s tujim, prav redko s svojim. Razkošje ubija dobre in plemenite namene. Gorje ženi, ki se je udala temu tiranu; svojo hišo, družino bo uničila hujše od kuge in ognja. Če je za bogato ženo razkošje prava nesreča, kaj se naj reče o oni, ki že itak komaj izhaja?

Vsaka žena pa se mora zavedati, da je zanemarjenost prav tako grda in pogubonosna, kot razkošnost, kajti priprostost je vse kaj drugega kot — prostaško zanemarjeno izpostavljanje.

Domišljave ženske prav radi povzdigujejo svoje oči, češ, da so takrat najlepše, ko gledajo v nebo . . .

Brezpomembno in celo smešno je, povzdigovati le telesne oči — ampak — misli in srce naj bi žena vedno in vedno dvigala v višave, k Bogu — ki je vir neusahljive lepote!

Žensko srce je že po naravi napolnjeno z najlepšimi darili: milina, nežnost, nepojmljivi duh požrtvovalnosti vladajo v njem; kljub vsemu temu pa ostane prazno, če ga Bog ne napolni z rajsko lepoto. Ako Bog kraljuje v njenem srcu, je sposobna za vsa velika in plemenita dela.

Dekle, žena! Ti si začetek in življenje družine, poverjena ti je bodočnost človeškega rodu; preroditi imaš ljudsko dušo, kajti ustvarjena si za pomočnico in vzgojiteljico naroda. Če hočeš biti lepa in plemenita vzgajaj se neprestano v kreposti in čednosti; da ostane tvoja lepota trajna, se poslužuj vseh pripomočkov, ki ti jih nudi krščanska vera.

Višavska:

## Hrepenenje.

Ko v jasni noči zrem v nebo,  
kjer zvezd nebroj blesti:  
takrat mi duša z vso močjo  
nad zvezde vzhrepeni!

Nad zvezdami, o tam je mir,  
tam sreča je doma!  
Za vedno tam usahne vir  
vseh bôli, in — solzâ.

## Društveno ognjišče.

Pri domačem ognjišču se zbira cela družina. Otroci se podijo najraje okoli domače peči, ali si pa na njej ustvarijo celo svoje kraljestvo, možje kažejo peči sicer svoj hrbet, pa gotovo ne iz preziranja, žene in dekleta se tiščijo k peči, kjer jim jeziki za stavo s kolovrati drdrajó bližnjemu v čast ali žal tudi v sramoto. Celó fantje se pozimi preselijo izpod vaške lipe za peč, odkoder žensko delo z jeziki pridno podpirajo.

Toplo, prijetno, pristrčno je pri domačem ognjišču. Veliko srečnih ur je preživel vsak pri domači peči.

Tako toplo, pristrčno in prijetno mora biti tudi življenje v društveni sobi. Kar je za družino ognjišče, to je za društvo — soba: središče, kjer se zbirajo vsi člani po trdem delu k prijetnemu razvedrilu, žarišče toplote in ognja, ob katerem se ogrejejo in navdušijo vsi maloverni in črnogledi, vzgojevalnica, iz katere prihajajo načelno izobraženi in trdni možje in dekleta.

Društvena soba mora biti tako urejena, da se bo v njej počutil vsakdo zadovoljnega in domačega. Važno je, da odgovarja značaju društva.

Dekliške zveze si bodo drugače uredile svojo sobico ko pa mladeniške organizacije.

Dekliška duša je nežna, mehka, sanjava, polna silnega hrepenenja osrečiti bližnjega in se zanj žrtvovati. Ljubi cvetje, petje, veselje, solnce. Temu primerna mora biti soba, kjer se deklška srca odpirajo krščanski prosveti.

Svetle, prijazne barve, ki se prelivajo iz snažnih sten na čista okna in na vedno umit tlak vzbudijo v duši dekleta, takoj ko vstopi v sobo, solnčno razpoloženje. Na oknih si šepetajo skrivnostne pravljice upolnini rožmarin, rdeči nageljni ter sramežljive ciklame in goreče prosijo dekleta, naj skrbno čuvajo v svojih dušah cvet nedolžnih let. „Oh, cvetje je rahlo, se hitro ospé...“ V kotu vabi Marijin kip, ozaljšán z rožami, k pristrčni in k čisti ljubezni, po stenah pa vzpodbujajo fotografije in podobe narodnih noš, dekleta k dostojnosti in domačnosti v obleki in obnašanju.

Pokrajinske slike, iz katerih diha mir gozdne samote, ali zre temno oko skritega jezera in se blaženo kopljejo cvetoči vrtovi pa vitke breze

v solnčnih žarkih, razodevajo okus deklet, ki morejo s skromnimi sredstvi delati čudeže. Radovednost vzbuja in tolaži skrinjica za vprašanja, ki jo napolnijo ukaželjne mladenke že pred sestankom.

Manjkati ne sme tudi nabiralnik za misijone, v katerega polagajo za vse dobro vneta dekleta znamke in denar.

Miza je pa bogato obložena s primerno duševno hrano: Naš Dom, Vigred, Mladika, Prerod, se prijateljsko družijo z nabožnimi in političnimi listi.

Da bo soba vedno tako okusno urejena, zato naj skrbijo vsa dekleta. Za vsak sestanek naj prevzame druga to častno nalogo, da bo sobo kolikormogoče primerno očistila in okrasila.

Ako je že doma vse umazano, raztrgano in razmetano, naj dobi dekle vsaj v društveni sobi nek pojmo o lepoti, snagi in redu. Tu naj pokaže, kako si bo znala pozneje kot samostojna gospodinja in mati čedno urediti svoj dom. Marsikatera žena je sama kriva, da se ohladi moževa ljubezen do nje, sama požene moža od doma v gostilno. Kako pa naj ima veselje do doma, če je pa tam vse narobe, nesnažno, pusto!

Društvena soba je torej velikega vzgojnega pomena za naša dekleta.

Društvena soba fantovskih organizacij je nekoliko bolj vojaško opremljena. Na stenah vzbujajo spominske slike na orlovske zlete v fantu ponos in samozavest, velike in male diplome, ki so si jih Orli pridobili v viteški tekmi, se blestijo na odličnem mestu v lepih okvirjih, umetniško izdelane fotografije naših krasnih slovenskih planin, ki jih je naročila organizacija pri Slov. plan. društvu v Ljubljani za 25 dinarjev, pa vabijo mladino na strme gore, kjer sta sreča in svoboda doma.

Fant — lovec, seveda ne divji, je podaril društvu nagačene ptice-roparice, ki sedaj iz visokega kota izzivalno motrijo mlade korenjake.

V vsaki društveni sobi morajo kazati pregledne tabele, ki jih je izdala „Sveta vojska“ v Ljubljani, poguben vpliv alkohola na človeško telo in dušo. Vsak fant si naj vsaj enkrat na mesec pogleda tisto karto, na kateri je s številkami jasno dokazano, da se je največ ubojev in umorov izvršilo v nedeljo. Kje? Ali v društveni sobi? Ne — pač pa v gostilni! Kaj ti pravi pamet, kam boš torej zahajal v nedeljo? — V gostilno gotovo ne!

Samo po sebi je umevno, da mora biti v društveni sobi križ — in tudi pljuvalnik.

Ker pa v mnogih krajih uporabljajo ženske in moške organizacije isto sobo, zato naj skušajo spojiti društva v takih prostorih žensko nežnost z moško redoljubnostjo, kar bo vplivalo blažilno na fante in ugodno na dekleta.

## Od Plitvic do Bihaća.

Z gosto meglo so zagrnile vile svoje kraljestvo, ko sem se v zgodnjih jutranjih urah poslavljaj od Plitvičkih jezer. Moja prevelika radovednost je te rahločutne krasotice užalila in zato so se hotele nad menoj maščevati.

Hitro so me zapredle v neprodiren meglen pajčolan, tako da sem komaj dihal in videl samo nos in nič dalje. Ves čas so se mi pa poredno posmehovale iz šumečih vod in jezer in me vabile nazaj k sebi v svoj raj.

Ker so pa spoznale, da se ne dam ugnati, so zaprosile boga oblakov, da bi še ta skušal omehčati mojo trdo glavo. In res, komaj je utihnila vabljava pesem Plitvičkih jezer, komaj sem začel lesti po zadnji serpentinii proti 7 km oddaljenem Priboju, ko me že vzame bog oblakov in dežja na muho. Malo mi potegne megleno kučmo iz glave, pa mi zažene nekaj debelih deževnih kapljic v obraz. Od razpósajenosti zavriskam. To mu je bilo preveč. Od vseh strani se zakadi s svojo mokro vojsko na mene, prodreti skuša moj dežni plašč, zaganja se mi za vrat, izpodmika mi noge, biča me v obraz, vsuje se mi v čevlje — vse zastonj — nazaj me ne spravi več in v slabo voljo pa tudi ne.

Premočen do kože, pridem v katoliško vas Priboj. Hiše so male, lesene, pa še precej snažne. Pred največjo se ustavim. Bila je gostilna, pošta, občinska hiša in ne vem kaj še vse. Med vratmi mi zastavi pot debel velikan. „Tako mokri ne smete v moj hotel“, me „prijazno“ pozdravi gospodar. Obraz mu zaigra v najizbranejših barvah od modre do rdeče, brke se mu v lepem polkrogu povesijo do ramen, mala rdeča čepica pa mu samozavestno zleze nad desno uho.

Občudoval sem modrost tega trebušatega opankarja. Skušam pregovoriti razjarjenega bregušarja. Zastonj. Še bolj je divjal. Vse peklenške duhove je hujskal na mene in na mojo sitnost. V preklinjanju so ti opankarji res neprekosljivi. „Pa vi me piš' te“, sem zažvižgal, obrnil hrbet in nahrbtnik hotelu ter jo ravnodušno rezal proti gorovju Plješivica. Strah me ni bilo, saj sem imel zvestega spremljevalca, ki me je vztrajno priganjal k vedno večji naglici — namreč dež.

Raztrgani otroci, kuštrave in umazane ženske, koščeni možje, zakajene bajte, nadležni psi, vse to je drvelo mimo mene, ko sem se bližal Plješivici. Prva drča, ki sem jo zagiedal, mi je bila dobrodošel kažipot na vrh: Hoja po strmi drči, polni mokrega listja je zelo zabavna. Če ti spodrsne in se hitro ne ujameš, si prej zopet v dolini, predno se sploh zaveš. Dve uri sem se plazil na vse načine vedno višje, pot je postala že skoraj navpična — vrha pa še nikjer. Megla se je vlačila še samo po dolini, vrhovi so bili čisti, tudi nekaj razgleda je že bilo. Daleč spodaj proti jugu se prikaže celo kopa večjih hiš. Kje sem pa pravzaprav? Karta, ki sem jo imel dosedaj lépo shranjeno v nahrbtniku, mi je povedala žalostno novico, da sem — zašel. Pod menoj je Korenica, kraj bolj mestu podoben ko trgu, v ozadju pa me začudeno gledajo hribi Drvenjak (1284 m), Mrzin (1269 m) in Javornik (1552). Lezel sem na zapadni, mesto na vzhodni greben. Plješivica je precej podobna našemu Pohorju. Štiri vspreddni grebeni, močno zarastli z drevjem in grmovjem, se vlečejo od Plitvičkih jezer jugo-vzhodno proti bosanski meji do Une. Najvišji vrh je visok 1649 m. K sreči je nekaj drvarskih koč, ki so po večini zapuščene in napol razpadle, toda v skrajni sili mi je le ena nudila nekoliko strehe. Da bi težo bolj enakomerno razdelil, sem skoraj pol nahrbtnika preložil v želodec in se z novo močjo plazil naprej.

Mislim, da mi ni treba natančneje opisovati tavanja iz grebena v jarke in nazaj na druge grebene, ker sem prepričan, da ne bo hotel nihče tekrovati z menoj v — neumnosti in bi v dežju in brez prave orientacije blodil deset ur po Plješivici.



Ob petih popoldne sem srečno zmagal zadnji greben in prišel na stezo, ki se spušča strmo v dolino proti Zavalju in Bihaću. Še vedno me je dež spremljal, toda poznala se mu je že utrujenost in onemoglost. Na hitrem diru v dolino mi ni mogel več slediti, opešal je nekje sredi hriba.

Fantovska razposajenost se me je zopet lotila. Bihać je pozdravljaj globoko v dolini s svojimi minareti, na razsežnih travnikih so se stiskale ovce okoli pastirja, iz posameznih koč se je valil dim proti lepemu večernemu nebu. Vriskal sem, nagajal psom, ki so mali, pa zelo hudi, vzbujil sem v ovcah in kozah koprnenje po drugem spolu in se smejal plitvičkim vilam in hrvaškemu deževnemu bogu, ki vsi skupaj niso mogli ugnati slovenske trde glave.

Skozi Zavalje, čedno vasico s pravoslavno cerkvijo, sem prišel na lepo cesto, ki vodi v Bihać. Razdejane kule in razpadle utrdbe so me opozorile, da hodim po ozemlju graničarjev, ki so tukaj branili svoj dom proti Turkom.

Zatopljen v zgodovinska premišljevanja niti opazil nisem, kedaj da sem dohitel močno, pa vendar vitko mladenko, ki je nesla na hrbtu vrečo s 30 kg zrnja v mlin.

Silkovita narodna noša je kaj lepo pristojala tej živahni Graničarki, ki se je kar igrala s svojim bremenom. V levi roki je ves čas sukala klopčič prediva, ki ga je navijala na leseno palico. Neumorno je pela otožne narodne pesmi.

V družbi te nepokvarjene Hrvatice mi je hitro potekel čas. Tožila mi je, da ima doma bolešno mater, ki je noče zapustiti, četudi bi se lahko in rada omožila. Na moje nagajivo vprašanje, ali ima izbranega ženina kje v mestu, je ponosno odgovorila: »Graničarka ljubi samo Graničarja«. Njen oče je v Ameriki, brat pa je padel kot dobrovoljec na solunski fronti.

Povabila me je seboj k svoji teti, ki je imela kočo blizu glavne ceste. Hiše so si več ali manj vse podobne. Lesene so in imajo visoko leseno streho, brez dimnikov.

Vstopila sva v nekako lopo, kjer je žena v jeklenem kotlu, ki je visel na močni verigi nad ognjem, pripravljala večerjo. Orodje, posoda, kure, mačke in neizogibni psi so izpopolnili opravilo te kuhinje.

Iz lope nas je prijazna teta peljala v večjo sobo, kjer je mož ravno tkal predivo. Z neverjetno spretnostjo mu je skakal čolniček iz roke v roko, tako da je kar vidno naraščalo platno.

V kotu je čakal kolovrat pridne ženske roke, v lepo izrezljani zibeli je mlad Graničar muzical po najmodernejših načinih, široka in z narodnimi motivi okrašena postelja me je dobrodušno vabila k počitku, potegnila me je na se čedna miza, ki je ponosno gledala izpod darov bosanske gostoljubnosti: rakije, kruha in — čebule.

Le s težavo sem se iztrgal prijaznim Bosancem, ki so naju spremljali še precej daleč proti mestu.

Že je prilezel slabokrvni mesec iz svojega brloga, ko sva se z Graničarko poslovila pri prvih hišah Bihaća. Ona je odšla v mlin, meni je pa po šestnajsturni hoji počitek že tudi dišal.

Drugi dan, v petek, sem si zjutraj malo ogledal mesto. Šteje nad šesttisoč prebivalcev. Ima precej turški značaj. Turške žene, zavite v bele halje, so hlačale počasi po ulicah in sramežljivo skrivale obličje za črnim pajčolanom. Pa niso tudi tako nazadnjaške te Turkinje. Bogatejše so se šopirile v črni svili, kazale gole debele roke, zbudjale pozornost z nerodno našminkanim obrazom, ki je pod prozornim belim pajčolanom spominjal na kos švicarskega sira, ki so ga skrili pod mrežo, da ga zavarujejo pred sitnimi muhami.

Bosanci so lenarili za zidovi in čakali, da jim kdo odkupi drva, buče in druge stvari, ki so jih prinesli v mesto, pred džamijami so se pa umivali verni mohamedanci, da proslavijo dostojno svoj praznik. Skušnjava me je zapeljala v tri turške džamije. Pustost in praznота teh džamij me je kar odbila. Na steni, obrnjeni proti Meki je visela preproga, oziroma so bila naslikana drevesa, na desni je prižnica, v ozadju kor. Počasi so prihajali Turki k svoji službi božji. Čevlje so sezuli in shranili pri vratih, s fesi na glavi so stopili k hodži, ki je sede čepel na preprogi pri zidu. Vsak novodošli vernik se je dotaknil najprej svojih ušes, potem kolen in medtem nekaj molil, nato je pokleknil in položil glavo na roke, ki jih je imel prekrižane na tleh. Po tem obredu se je vsedel na noge in poslušal drdranje sur. V enakomernem taktu so se zibali vsi mohamedanci od desne na levo in obratno.

Mali Turki so pa imeli zraven svojo zabavo.

Čepeli so bolj zadaj med stebri, se suvali tako dolgo, da se je eden prevrnil in da jih je starejši Turek (menda „mežnar“) pošteno zlasal. Samo nekaj časa so bili mirni. Kmalu so se lotili čevljev. Natrosili so v nekatere večje čevlje vse polno drobtinic in celo vžigalic in to kljub temu, da so vedeli, da jih opazuje tujec. So pač hoteli pokazati turško pobožnost.

Medtem je prenehal hodža za nekaj časa z molitvijo in takoj so se oglasili na koru pevci. Takega neubranega kričanja še nisem do tedaj slišal. Kdor je bolj tulil, je bil boljši pevec. Ubogi Allah, kako so mrcvarili tvoje ime. Bal sem se, da oglušim pri tem koncertu in zato sem hitro pobegnul od tega orientalskega dirindaja.

## Politika in društva.

Politična niso naša društva. Pač pa so izobraževalna, prosvetna, in zato nas morajo poučevati o vsem, tudi o politiki. Torej naša društva ne delajo politike, vendar nas učijo, da politiko razumemo, da vemo, kako važna je in da nikakor ni vseeno, kdo jo vodi. Vsakdo ve, kako veliko moč ima dandanes država, tudi pri izobrazbi in pri gospodarstvu, saj smo to že sami dovolj skusili. Kdo pa vodi državo? Politiki. V društvu se naj torej fant uči, da bo znal o pravem času in pravično braniti svojo občino, svoj stan in svoje versko prepričanje. Še več! Iz naših društev morajo izhajati ne samo odborniki pri posojilnicah in zadrugah, temveč tudi občinski odborniki, župani, odborniki za okrajne zastope, člani šolskih svetov, morda tudi kak poslanec. Da bomo pa kedaj imeli dobre može na takih važnih mestih, morajo se fantje, člani naših društev na to pripravljati. — Velika zmota je tudi, če kdo misli, da ako društvo ni politično, potem so v njem lahko vsi ljudje brez razlike, kakršnega prepričanja so.

To ne bi bilo društvo, ampak sejem. Četudi se društvo ne peča naravnost s politiko, vendar bo moglo delati le tedaj, ako so vsi člani prešinjeni istega duha, imajo vsi ista načela in isti lepi cilj pred očmi. Zato ima vsako društvo pravila in ta se morajo spoštovati.

## Najvišje mesto na zemlji.

Ali ste prebrali v prvi številki letošnjega »Našega doma«, kaj prosi Savinjska v »Božični prošnji?« Naj vam ponovim: . . .

»... o angelci božji,  
prosite še vi:  
naj brat bi za brata

skrbel ko za sebe  
in narod za narod  
ljubezen gojill«

V teh preprostih besedah je skrita velika misel, tako velika, da mora k tej misli težiti vse delo cerkve, države, vseh narodov skupno, vsakega posameznika posebej. Ta misel je — ono najvišje mesto na zemlji, katerega naj bi doseglo človeštvo v splošnem in pa posameznik. Ta misel je občestveni ideal, kakor si ga želi preprosta pesnica, kakor ga je klical pesnik. »da bi bili mi ljudje bratje, bratje vsi narodi!«

V vsakdanjem življenju imamo dovolj prilike, da pokažemo, če znamo res tako živeti, kakor nas ta naš ideal navaja. Razne tesne vezi nas vežejo drug na drugega: ena kri v družine, ena vera v cerkev, en jezik v narod. Toda vse te prilike so nam še premalo, služijo marsikomu ravno v nasprotno kot bi morale, da se po teh vezeh odtujujejo od drugih.

Potrebna nam je — prostovoljna šola, ki nas bi usposobila za tako idealno soživljenje z drugimi. Taka prostovoljna šola je — društvo. Društvo naj ljudi družijo, jih zbližuje v znanju, spoznavanju, v blagosti in dobrohotnosti.

Opozarjamo vas na neko zanimivost po svetovni vojni: dobili smo društvo narodov. To društvo naj bi narode zbližovalo, da bi se čutili drug ob drugem kot bratje. Idealna osnova! Naj živi, naj deluje to društvo, da bi zelo uspehov, kar bo v velik blagoslov vseh narodov! — To društvo narodov ima torej tudi to veliko nalogo in skrb, voditi narode na ono najvišje mesto na zemlji.

Samo omenil sem to društvo, da vidimo, kaj se godi v velikem, da vemo, kaj naj se godi v malem.

Res, kdaj bodo naša društva — prava društva, nele truma ljudi, zapisanih v eno skupno knjigo, zaznamovanih z enakim znakom. Odgovor je lahek: samo tedaj, kadar se bo bližalo v svojem delovanju onemu najvišjemu mestu na zemlji.

Prvi, ki naj v tem oziru storijo svojo dolžnost, so društveni voditelji. Ti naj vodijo društveno življenje v očetovski skrbi in ljubezni. Od njih se poraja vsak dober razvoj, oni dajo društvu moč in zaslombo. Očetovsko resni in ljubeznjivi naj bodo do vseh članov. Na ta način se bo vsakdo v društvu počutil kot doma, bo vsak želel priti v društvo in ostati v njem.

Enako skrbni pa naj bodo tudi člani sami. Ne le zavoljo tega, ker je predpisano bratovsko medsebojno občevanje, bratovsko pozdravljanje, pač pa zato, ker vsi člani to medsebojno res čutijo, bo društvo —

kakor družina. In tako se posamezni, ki so sicer ločeni po vseh mogočih razlikah stanu, starosti, kraja, navad, značaja itd., uvajajo v plemenito soživiljenje.

Samo taka društva postanejo ena celota, so enotnega delovanja in uspešnega skupnega napredka. Taka društva imajo svoje društvene praznike, kakor družinske praznike, imajo žalne dneve enega člana — za skupen društven dan. Nesreča enega odjekne v celotnem društvu in najde pomoč. Skupna je njihova izobrazba, vsem je eno razvedrilo. Društven prostor jim je kakor družinska soba, vsi jo ljubijo, vsi jo hočejo imeti lepo, domačo, da jim ugaja.

In zdaj poglejte v življenju člane takega društva. S prstom jih lahko pokažete, tako se ločijo od drugih. Imajo ono prostovoljno šolo, ki jih vežba, da se bližajo najvišjemu mestu na zemlji.

To najvišje mesto na zemlji je obzidal Bog sam s svojimi zapovedmi na drugi Mojzesovi tabli. Pot tja nam kaže Kristus sam, ki jo je prvi hodil. Zato pa more biti prava šola, ki naj vodi ljudi k temu občestvenemu idealu — samo krščansko društvo.

«Kaj stojite tu brez dela?» Ali naj nas ta opomin v tem oziru zadene? Želimo vsi, da ne! Želimo pa še posebno nekaj:

Možje in mladeniči! Vi ste v svetovni vojni morali biti orodje, ki je želo na njivi svetovnega sovraštva. Zdaj pa bodite prostovoljno orodje, živi delavci, junaški borci za veliki ideal, da posamezni in vsi narodi dospo na najvišje mesto na zemlji, do občestvenega ideala, do svetovne ljubezni in človečanstva!

## Zabava.

Zdravo in pošteno zabavo morajo nuditi društva svojim članom. To se pravi, dajati nam morajo tudi nekaj za srce. Godba, petje, igre, deklamacije, veseli govori, telovadba, vse naj je takšno, da na srce blagodejno vpliva. Kdor se je veliko učil, pa se pri tem ne zna dostojno vesti, še ni izobražen in omikan, ampak domišljav in surov. Žal, dosti jih je takih, da moramo reči o njih: «Glavo ima dobro, pa kaj pomaga, ko je tak falot!» Vsaka društvena prireditev naj meri na to, da bodo udeleženci šli veseli, pa tudi boljši domov. Nekdaj so si znali po kmečkih domovih sami napraviti pošteno zabavo: pripovedovali so si pravljice in zgodbe, igrali skupne družabne igre, imeli so lepe obrede o božiču, o treh kraljih, za veliko noč, o kresu in skoro pri vsakem delu. Bog živi tiste hiše, kjer še imajo kaj takega! Kar pa doma manjka, naj dobro društvo nadomesti. Najrajši naj sta še zdaj fant in dekle doma, potem pa v društvu in nikjer drugje!

A. Boštele:

### Kralj noči.

(Irska povest po A. de Lamothe-u.)

Dalje.

«In jaz sem odgovoril, da ga bom pregnal iz Malibory-ja.»

«Ravno zato, mylord! V dveh mesecih bo ta mladec, ki ga imate za tako nevarnega, zapustil ječo, poln gneva nad dozdevno krivično obsodbo. Gospod Blumfield trdi, da ima tajne zveze. Te niti se bodo gotovo ojačile.»

Pridružil se bo upornikom, da se maščuje nad preganjalci. Res je sicer, da nima sposobnosti za zločinca, toda v tem bratstvu, v boju s Cerkvijo in družbo, so vsi udje složni — nasprotno pa, če mi ugodite in mu date prostost, se ga takoj iznebite.«

»Kako to?« Lordu je postalo neprijetno.

»Ker mi je obljubil, da se hoče najpozneje en mesec po oprostitvi izseliti v Ameriko.«

Lord Pilferer je vprašujoče pogledal svojega tovariša.

»Res, to bi bil dober zgled«, je dejal ta »in svetujem vam, da mu daste dovoljenje z izrecno željo, da mu vsi tovariši sledijo in nas osvobodijo svoje navzočnosti.«

»Ali pa bo lord Plunder soglašal?«

»Moj lovski drug? Bodite brez skrbi!«

Škof je izvlekel beležnico, vzel list in napisal par vrstic. Potem ga je zganil in dal vikarju, »To je za vašo nežno ovčico, gospod vikar!«

»Bog plati, mylord!« Takoj se je dvignil, se poslovil in odšel peš skozi park. Pri vratih ga je čakal kmet z dvema konjema.

Pognala sta se v sedli.

»K lordu Plunderju!«

Konja sta zapeketala po cesti.

## VIII. poglavje.

### Dr. William Irvinghton.

Nekega dne, eno leto pred zadnjimi dogodki, je pri blagajni največjega londonskega bankirja vprašal elegantno oblečen tujec po gospodu bankirju Harrisu. Začuden blagajnik je nevoljno odvrnil: »Gospod Harris zajterkuje.«

»Je že mogoče, toda jaz moram z njim govoriti.«

»Oseбно?«

»Da, oseбно.«

»On je le malokdaj na razpolago.«

»In vendar moram še to jutro z njim govoriti«, je trdil tujec in gubal čelo. Niti odkril se ni, nespodobnost, po kateri se da v Angliji spoznati izobraženca.

»Gotovo sta si zelo dobro znana?«

»Danes sem prvič tu; toda to je vseeno. Tukaj je moje ime.«

Izročil je list papirja.

»Menica?«

»Kreditno pismo.«

»Ah, oprostite, gospod! Izvolite noter! — John, javite gospodu Harrisu prihod gospoda Irvinghtona Izvolite sestti, gospod!«

Čez par trenutkov je prišej gospod Harris starejši.

»Na razpolago sem vam, gospod! Četrti leta vas že čakam; vesel sem, da vas vidim in upam, da se imate dobro.«

»Izvrstno, gospod, in žal mi je, da vas moram motiti.«

»Ne, čast mi je, da morem s tako odličnim gospodom govoriti.«

»Da, — toda čas je denar, pravimo mi v Ameriki — zato k stvari!«

»Hočete denar, mogoče celo vsoto?«

»Za danes samo 50.000 frankov; toda drugo prošnjo imam do vas.«

»Zelo me veseli, če vam morem ustreči, gospod Irvinghton.«

»Gotovo ste v prijateljskih odnošajih z nekaterimi lordi, ki gospodarijo na Irskem?«

»Da, gospod!«

»Jaz pa ne poznam nobenega.«

»In želite?«

»Da bi se z njimi seznanil še pred svojim potovanjem na Irsko, kjer baje tujec nujno rabi zaščito proti domačinom.«

»Prav. Velika mesta: Dublin, Belfast, Londonderry, Cork imajo vse uradništvo angleško.«

»Ali se ne bi mogel seznaniti s kakim lordom divjih pokrajin ob Atlantskem oceanu?«

»Razen par lepih posestev, gospod, boste našli samo skalovje naseljeno s pravimi divjaki. Če vam smem svetovati, pojdite od tam prej ko mogoče.«

»In vendar bom moral ostati tamkaj celo leto in mogoče še dalje.«

»Eno leto!« se je začudil bankir.

»Jaz sem zdravnik, geolog in kemik in Akademija znanosti v Baltimoru me je poslala, da bi preiskal irske granitne in bazaltne tvorbe. Mnogo bom potoval, toda nekje se bom le moral naseliti, že zaradi laboratorija.«

»Tedaj se nastanite ob jezerih.«

»So predaleč od morja.«

»V Glengariffu?«

»Tja prihaja preveč turistov.«

»Kaj pa Bantry?«

»Kak kraj je to?«

»Malo mestece, aii bolje rečeno: vas v rokavu kakih 50 km dolgega in 6 km širokega zaliva, naravno pristanišče, ki bi lahko ščitilo brodovje celega sveta in ki ga zapira skalnati otok Bear. Prebivalci — kakih 3.500 divjakov — so sami fanatični papisti. Za nje je zgrajena trdna ječa in sodnik, lord Plunder ne pozna šale. — Tam so skale in votline, kremenec in granit, baker, ribe, krompir in mleko. To je vse.«

»Imel bom družbo lorda Plunderja in samoto, da bom mogel delati.«

»V okolici je še par veleposestnikov, n. pr. lord Pilferer, ki pa je zelo redko v svojem Rožnem dvorcu.«

»Ali ga poznate?«

»Prav dobro. Neznansko je bogat in je tudi član našega društva za izboljšanje socialnega stanja v deželi Papua.«

»Zanimivo ljudstvo. Plemeniti lord je ljubitelj človeštva?«

»On je, rekel bi«, je skromno dodal gospod Harris, »mi smo člani večjih filantropskih društev, ustanovniki in dobrotniki Workhouse v Dublinu za revne Irce, bolnišnice za pse v Londonu in štirih svetopisemskih družb za izpreobrnjenje grešnikov.«

»Jaz pa sem praktičen človek in delam le zase«, je rekel doktor.

»Brez dvoma«, je odgovoril gospod Harris, »in vsak razumen mož mora ravnati enako.«

»Torej?« je vprašal doktor.

»O, razumem! Ali dovolite, vsi ti naslovi imajo prednost.«

»Zapraviti čas in denar!

»Ne, temveč to so naznanila, reklama, ki nese najmanj sto odstotkov. Workhouse je le nekaka ječa za sicer nevarne ljudi in svetopisemske družbe so sredstvo za pobijanje in razdvajanje Ircev med seboj.«

»Gospod Harris, vi ste moj učitelj! Vi stvar in resnico dobro razumete!« Bankir se je zadovoljno smehljajal.

»Kje stanujete?« ga je vprašal čez nekaj časa.

»V Claridges hotelu, Brookstreet 42.«

»Izvrstno! To je izborna gostilna, ki jo poseda visoka aristokracija! — Kdaj naj pridem, da vas bom šel predstavljat?«

»Sem na razpolago, kadar hočete.«

»Ob štirih vas bo pred hotelom čakal moj voz; najprej se peljeva k lordu Pilfererju.«

»Pričakoval vas bom, gospod, in se vam že vnaprej zahvaljujem.«

Ločila sta se. Lord Pilferer je bil z bodočim svojim sosedom zelo prijazen. Vpeljal ga je v družabne kroge lordov in učenjakov, tako da je doktor Irvinghton imel pri odhodu na Irsko že celo kopico prijateljev in občudovalcev.

»Prokleta mesto!« je mrmral doktor, ko je sam sedel v kupeju. »Upam, da te bom nekega lepega dne zapalil s pomočjo tvojih lastnih otrok. Toda sedaj ti moram iztrgati sužnja in osvoboditi našo ljubo Irsko.«

Lord Pilferer pa je istočasno govoril svojim plemenitim tovarišem: »Ta doktor Irvinghton je res ljubezniv gospod. Ima milijone in lahko bi postal državni poslanec v Washingtonu, pa gre in se obsodi k puščavniškemu življenju na Irskem, samo, da tolče kamenje. O, ti učenjaki!«

(Dalje prihodnjic.)

## VESTNIK DEKLIŠKIH ZVEZ.

Četrletna poročila, ki nam jih pošiljajo Dekliške zveze, nudijo lep pregled o delovanju posameznih D. z. — Če jih bomo lepo izpolnjene redno dobivali, bo »Naš Dom« prinesel vsako četrletje poročilo o delovanju vseh D. z., ki vam bo v novo pobudo za prosep vaše organizacije.

Nobena Dekliška zveza se ne more izgovarjati, da ji za dekliske sestanke primanjkuje gradiva. Uporabljajte predvsem predavanja Orliške podzveze v Ljubljani, ki so vsebinsko bogata in lahko razumljiva tudi za najprostejša dekleta, da je težko najti kaj bolj pripravnega. Tudi »Naš Dom« in »Vigred« prinašata članke, ki jih skupno predelajte na sestankih. Le malo več zanimanja in malo bolj misliti je treba, pa gre vse lepo naprej.

Po lastnih znakih so začele Dekl. zveze pridno spraševati. Upamo, da se jim bo v doglednem času ustreglo.

Abstinentskih odsekov je še premalo pri D. z. Ne mislite, da bo pijančevanje odpravljeno iz sveta, ako bomo mi v Mariboru dajali lepa navodila za treznostno življenje. Alkoholno vprašanje morete najlažje rešiti dekleta sama! Postanite abstinentke in kot take boste blagodejno vplivale pozneje na vaše može in na vaše otroke! Ravno sedaj za pust začnite s treznostjo!

## POD VAŠKO LIPO.

Regiment po cesti gre... Veselo vriskanje se bo kmalu razlegalo po mestnih ulicah, fantje bodo šli k vojakom. Četudi bi se marsikateri fant pri »ajnrukanju« rajše jokal, ko se smejal, na zunaj noče pokazati žalosti. Klobuk po strani, mogočen šopek za njim, fantovsko pesem na ustnicah, tako jo reže rekrut junaško v vojašnico. Tam ga pa večkrat razposajenost kmalu mine. Vsem fantom, ki bodo dobili letos vojaško suknjo, bi rad podal nekaj bratskih nasvetov, o katerih vem iz lastne skušnje, da so dobri. 1. Doma pojdi za slovo k sv. spovedi in sv. obhajilu. Mnogo nesreč se zgodi na vožnji, nikdar ne veš, kje te čaka smrt, bodi na njo vedno pripravljen. Kot zvestega tovariša vzami s seboj rožni venec in primerno molitveno knjigo. Ob slovesu ne razžali starišev s surovostjo in mogoče s pijanostjo. Globoko jim poglej ob slovesu v rosno oko, iz katerega govori strah za tvoje življenje, za tvojo čistost, stisni jim krepko roko s trdno obljubo, da te vojaščina ne bo izpridila. 2. Ko prideš v mesto, ne kaži svoje rekrutovske korajže s preklinjanjem, pijančevanjem in pretepom. Nikdar me ni tako sram ko tedaj, kadar moram gledati naše fante, ki prihajajo k vojakom. Koliko so slišali dobrih naukov, kako so se sami navduševali za lepo življenje — a ta dan so kakor divji. S takim obnašanjem ne sramotijo samo naših organizaciji, ravno tako sramotijo tudi sebe. In že prvi večer lovijo vojaške patrolje novince po vseh gostilnah, pa jih vlačijo v vojašnico ko neumno živino! Fantje, bodite veseli, vriskajte, da bo opeka letela s streh, samo ostanite — trezni! Vplivajte drug na drugega v dobrem smislu! 3. Pri vojakih ti bo v začetku trda predla. Kdor je od doma navajen na red in na pokorščino, kdor je že v mladinskih organizacijah malo sodeloval, ta se bo kmalu privadil. Neredneže in bahače bodo pa tam brezobzirno ukrotili. Pri vojakih te bodo vzgajali k pogumu, junaštvu, neustrašenosti. Vse te čednosti lahko vsak dan pokažeš, ko boš pred slabimi tovariši v nevarnosti za svojo vero in svojo čistost. Junak ni samo tisti, ki se neustrašeno vrže na sovražnika, občudovanja vreden junak je posebno oni, ki se ne ukloni zapeljivcem, ki se ne sramuje svoje vere. Sedaj si ne moreš niti približno predstavljati, kako moč ima slaba družba ravno pri vojakih. V eni sobi boste mogoče pošteno fantje v večini in vendar vas bosta strahovala dva ali trije umazanci, ki se bodo norčevali iz vsega svetega in govorili take svinjarije, kakor jih še nisi nikdar slišal. V začetku boš mogoče še malo ugovarjal, ko te bodo pa dražili, da si še otrok, božji volek, farški podrepnik, te bo sram tvojega poštenega življenja, vzbujali se ti bodo dvomi, zmagala te bo poželjivost in — zapravlil boš svoje poštenje. Napravi že sedaj trdni sklep: pri vojakih se bom držal samo poštenih fantov. Orli se bodete kmalu med seboj spoznali, potem pa držite trdno skupaj. Pogovarjajte se večkrat o društvenih razmerah, pišite društvu in tudi v »Naš Dom«, prepevajte skupaj in čuvajte drug nad drugim. Varujte se žensk! Premalo ste izkušeni, da bi poznali vso zlobo in zapeljivost nesramnih vlačug. Te satanove priganjalke imajo na svojem lovu največ sreče med mladimi vojaki in še prav posebno med Slovenci. Fant, prosim te tako pristrčno, kakor te more prositi samo tvoj najboljši prijatelj: ne dotakni se nikdar take gnusobe! Pomisli, da so te nesrečnice telesno okužene. Samo en poljub »za šalo«, ti lahko nakoplje strašno bolezen, ki te bo duševno in telesno uničila. Ta grda bolezen je za



nas večja nevarnost ko vsaka vojska. Ker se pa največ vojakov spozabi tedaj, ko so nekoliko nasekani, zato se varuj pijače, ki ti vzame vso potrebno razsodnost in sramežljivost. Z lepim življenjem boš tudi med Srbi, kamor boš skoraj gotovo prišel, vzbudil spoštovanje do Slovencev in do katoličanov. Če misliš, da si boljši ko Srb, pokaži to s krepostnim življenjem, ne pa s psovanjem. Kmalu boš videl, da vojaščina le ni tako strašna mučilnica, kakor ti jo navadno slikajo. Božali te tam seveda ne bodo, požreti boš moral marsikatero bridko, preobjedel se menda tudi ne boš, pa vkljub vsemu bo vojaščina za te dobra šola, ki te pripravlja na poznejše življenje, v katerem gotovo ne bodo cvetele same rožice. Pazi tudi, da ne boš pozabil pri vojakih popolnoma slovenskega jezika, hodi, kadar bo prilika, k sv. maši in spovedi, pa boš videl, da se boš vrnil srečno od vojakov! — Rezervist.

**Mladeniškim zvezam**, ki želijo svoj vestnik, naznanjamo, da jim je ves prostor pod »Vaško lipo« na razpolago, kjer si lahko uredijo svoje stvari kakor hočejo. Prosimo Mladeniške zveze, naj same pošljejo primerna poročila, da bodo drugi videli, kako delate!

## DROBIŽ.

**Nazadovanje prebivalstva v Evropi.** Številke dokazujejo, da ima Evropa sedaj 442,5 milijonov ljudi, torej 25 milijonov manj ko leta 1914. To je pač posledica vojske.

**Samomor.** Po vojni se samomori z neverjetno naglico širijo. Ljudje, ki so izgubili vse zaupanje v božjo Previdnost, ljudje, ki sanjajo samo o zemeljski sreči in o zemeljskem rajju, obupajo pri vsaki nesreči, ki pride nad nje, pa si vzamejo lahkomiselno življenje. Kaj bo v večnosti, na to menda sploh ne mislijo. V Ameriki si je l. 1922 vzelo življenje približno 12.000 ljudi. Samomorilci so iz vseh stanov in slojev. Celó 79 milijonarjev je med njimi. Samo denar pač ne more človeka osrečiti. Visoko število samomorilcev je tudi med ravnatelji gospodarskih podjetij, bank, namreč 100. Nadalje si je vzelo življenje 50 profesorjev, 19 pridigarjev protestantovskih sekt, 52 sodnikov, 84 zdravnikov. Najžalostnejše pa je dejstvo, da naraščajo samomori med mladino. L. 1919 je bilo teh samomorilcev 477, l. 1922 pa že nad 900. Povprečno so ti nesrečnejši stari 16 let. Pri mladini je povod za samomor večkrat zelo brezpomemben, skoraj smešen. Tako si je vzela neka gospodična življenje, ker so jo dražili, da je grda, ko si je pustila lase postrici, druga, ker je dvakrat zamudila vlak, tretja, ker se je skregala radi mačke, pet učenk, ker so se šole naveličale. — Tudi na Madžarskem je število samomorov vedno večje. L. 1924 si je samo v Budimpešti vzelo življenje 1600 ljudi. 60 odstotkov je izvršilo samomor radi brezposelnosti. Od vseh samomorilcev je 61 odstotkov žensk in 39 odstotkov moških. Med samomorilci je tudi 9 leten otrok in 94 leten starček. Res je, kjer ni več žive in trdne vere, tam ostane človeku kot zadnja tolažba le še strup, vrv in revolver.

## Društveni vestnik.

**Sv. Peter pod Sv. gorami.** Dan posebnega slavlja je bil za tukajšnje župnijo dne 8. dec. 1924, ko je tukajšnje »Kat. prosvetno društvo« dalo blago-

sloviti društveno zastavo, posvečeno slovanskima blagovestnikoma sv. Cirilu in Metodu. Na predvečer 8. julija, je v čast slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu zablestelo po celi župniji, med streljanjem topičev in ob zvokih godbe nad 20 kresov. Na holmcu z imenom »Hrib Kolobar«, pa je blestel bengalični ogenj in raznobarvne rakete. Nato se je vršil obhod z godbo po trgu. Na vse zgodaj, 8. dec., je svirala godba po trgu budnico. Ob 7. uri je sprevod, broječ nad 180 članov in članic društva, po taktu koračnice, prazničnih glasov novih zvonov, gromenju topičev, vihranju zastav — z mnogoštevilnimi gosti, Marijino družbo, zastopniki raznih korporacij, izdelovateljico zastave ter čč. duhovščino zavil izpred društvenega doma med okinčanimi slavoloki v krasno razsvetljeno župno cerkev, kjer so g. župnik v pomembnem govoru razložili pomen kat. organizacij. Po pridigi se je vršila blagoslovitev zastave, koji je kumovala gospa Jožefa Ulčnik iz Zagaja. Nato je sledilo zabijanje 18 žebļjev z vgraviranimi imeni glavnih darovalcev. Slednjič je kumica z glasnim izrekom gesla pripela na zastavo izredno lepe slovenske trakove z napisom: »Čuvaj nas prevar, strasti in zmot, kaži nam do vede pravo pot« ter razvila rokopis iz Sromelj, št. 4. Na eni strani zastave je slika sv. Cirila in Metoda ter napis: »Sveta brata Ciril in Metod, varujta slovanski brod«, na drugi strani pa znamenje sv. Križa z napisom: »V tem znamenju boš zmagal!« Nato je sledila sv. maša, pri kateri so vsi člani in članice s kumico vred pristopili k mizi Gospodovi. To je bil dan, kakšnega ne pomnijo naši župljani.

**Hajdin pri Ptuj.** Letošnje poslovno dobo je preživela naša dekliška zveza v živahnem delovanju. Priredile smo 10 poučnih sestankov za dekleta, z zelo raznovrstnim programom. Poleg raznih predavanj smo deklamirale lepe pesmi. Prirejale smo vselej ob sestankih dramatične prizore v živih slikah, kakor: »Osem blagrov«, »Trgovka«, »Luknja v namiznem prtju«, »Planšarica«, »K očetu« itd. Tudi veselega petja ni manjkalo. Značilno je zlasti to, da naše žene in matere zelo rade prisostvujejo našim sestankom. — Tudi na svoje najmlajše sestrice ne pozabimo. Zasnovale smo enako Orliškem naraščaju, svoj »dekliški naraščaj«, ki šteje do 60 dekllic od desetih let naprej. Na vsakem dekliškem sestanku imajo otroci svoj nastop. Dozdaj smo priredili z naraščajem več dramatičnih prizorov, in sicer: »Venčarico«, »Na Skalnici«, »Poboljšana trmoglavka«, »Dve teti«. — Da pa se vadimo varčnosti, smo si ustanovile na zadnjem občnem zboru 28. septembra »Čebelico«, ki bo, kakor je upati, imela zaželjenih uspehov. »Naš Dom« prihaja k nam v lepem številu. Tudi na »Vigred« smo naročene. — Praznik naše zaščitnice Device Orleanske smo obhajale slovesno s skupnim sv. obhajilom. — Naše občinstvo smo večkrat zabavale s prirejanjem večjih iger, kakor: »Roka božja«, »Lurška pastirica«, »Svoje glavna Minka«. — Hajdinske mladenke! Naša preteklost na društvenem polju ni ravno najslabša — a prihodnost nam mora biti še sijajnejša; zato nov pogum, v novem ognju naj se vnamejo naša srca in z navdušenim veseljem pojdemo vnovič k začetemu delu, v slogi in vzajemnosti!

**Najbogatejši možje na svetu.** List »New York Times« je priobčil imena desetih najbogatejših ljudi, in sicer: prvi je Henry Ford, izdelovalec avtomobilov, ki ima 550 milijonov dolarjev, drugi je John Rockefeller s 500 milijoni dolarjev, tretji knez iz Westminstra 150 milijonov dolarjev, potem imajo Zaharoff, Stinnes, P. Rockefeller in še nekaj drugih, sto milijonov dolarjev. Kdor pa ima manj, že sploh ne pride več v poštev. Menda ni več človek.

mešajo vero s politiko in nas napredne volilce zmerjajo, ker imamo naročene napredne liste. Prve besede kancelarparafrata naj bodo: pridigar, halc mau! To našo zahtevo mora Zerjav spraviti Pašiču v hlačni žep, da bomo tako enkrat za vselej zavezali klerkalcem strupene jezike.

Tudi ta diven članek je izšel v Mihičevem časniku. Tisto nedeljo je bila cerkev natlačeno polna, ker so Mihičevi tovariši bili prepričani, da bo na prižnici visel kancelarparagraf, podpisan lastnorčno od samega Pašiča. Pa glejte si nesrečo! Namesto kancelarparafrata so zagledali vsi na prižnici novo preprogo s sliko apostola Petra, ki govori Judovskemu visokemu zboru: Boga je treba bolj poslušati ko ljudi . . . In nato so slišali pridigo, da so se jim nosovi povесili do tal. Od tedaj pa tudi gospod Mihič molči in se jezi . . .

**Listnica uredništva.** Začetek je letos dober. Novi pesniki in resne pridigarice rastejo kar iz tal. Se pač pozna vpliv toplih solčnih žarkov, ki so letos prej ko navadno obudili pesniške talente k novemu življenju. Marsikatera pesniška cvetka, žal, ne bo duhtela na oknu »Našega Doma«, ampak bo pozabljena ovenela v globokem žrelu uredniškega — koša. Ni še vse pesem, kar ima oblika pesmi, tudi ni dovolj, da rime lepo »skupaj pašejo«, kakor je pred kratkim priporočila neznanca pesnica svoj »šopek vijolice«. Kdor hoče nositi naziv »pesnik«, mora imeti za to dar od Boga in izpopolnjevati se mora vedno, vglobiti se mora v pesmi drugih ponižen mora biti in naraven ter hvaležen za vsako dobrohotno kritiko. Za vzgled bodi vsem pesnica Savinja. Priprosto kmečko dekle je, ki si mora s trdim delom priboriti svoj vsakdanji kruh, skronna je tako, da niti njena najbljža okolica ne sluti, kaka imenitna pesnica je med njimi. Prečitajte in premislite pa njene pesmi! Zelo priproste so na videz, prav nič izumetničene, pa kljub temu tako prirsčne in globoke, da bi vsaj po vsebini delale čast našim najboljšim pesnikom! Savinja se je s svojimi prirojenimi duševnimi darovi in s svojo pridnostjo dvignila tako visoko. D-narja, ki si ga je pritrkala od ust, ni razmetala za moderno obleko in za plese, ampak ga je vtaknila v knjige. V poznavanju slovenskega leposlovja pa gotovo daleč presega marsikatero domišljavo študirano glavo. Ivanovič Zvonimir. Vso pozornost ste obrnili samo na rimo, vse drugo je pa samo privesek — pa bolj slab. »Veselje ti pihlja . . . veselja kal ti tli . . . bilka boš se majala, pretkelo žalost sanjala . . .« Kaj pravi k temu uho, kaj razum? V zadnji vrstici ste pa izgubili še »rime roko« in zato ste »zabredli prav globoko« v uredniški »arhiv«! Veseli nas pa Vaša obljuba, da hočete postati sotrudnik N. D. Le vadite se pridno! Pišite za enkrat kratke črtice iz vsškega življenja. Posebno veseli smo pa še zavoljo tega, ker so se začeli sedaj gibati tudi posavski fantje! Le ne odnehajte! — L. Cepec. Se sedaj sem v dvomu, kaj naj storim z Vami. Spis je boljši ko Vaše ime, vendar pa še malo prešolarski. Kadar bo več časa ga bom pa še enkrat s cepcem premlatil. Mogoče bo pa ostalo vendar kaj dobrega zrnja. — Mladenka iz Ruš. Dekliški vrtec želite imeti? Da bi se v njem pomenkovala? Žal, take ste vrtnarice! Samo govorile bi, obivale druga drugo in komandirale bi — delala pa menda nobena! Rože ne bodo kar same od sebe na Vaše povelje prilezle iz zemlje in se lepo razvijale! Veliko oblast imate ženske, samo z besedami ustvarjati bitja pa vendar še ne morete. Na vrtu je treba pridne roke, vztrajne potrpežljivosti, precej okusa in zdravega razuma! Ako želite imeti vrtec, pa pridno pošiljajte primernih prispevkov. Oglasite se še kaj! — Silvija. Ako je Vaša ljubezen tako lesena, kakor Vaša »Ljubezen«, potem pomilujem Vašega izvoljenca. Mislim, da imate o pravi in čisti ljubezni ravno toliko pojma, ko o pravem pesništvu! Zato opustite prej ko mogoče oboje! — M. P. Res je moja beseda malo bolj trda, ko nežno šepetanje Selme v »Vigredic«. Bodite pa prepričani, da ne delam nikomur krivice. S samimi sladkarijami si človek pokvari želodec in zobe. Vaš »Vzdih« je premalo globok in iskren. Da je Vaše srce podobno »bledi luni«, je res neprijetno in skoraj malo sumljivo Ud-jstvujete se malo bolj pri naših organizacijah, pa bo kmalu vse v redu. — Slava. »Zelo bom žalostna, ako ne bom videla natisnjene vpo-lane pesnice v ljubem Našem Domu«. Sirota, ne morem Vam pomagati. Še naslova ne boste našli natisnjene. Je preneroden. Ali boste žalost kazali tudi na zunaj, tako kakor Judnje, ki so si raztrgale obleko, razkuštrale lase in si nasule pepe'a na glavo ter take hodile po ulicah? Poskusite, mogoče bodo druge ženske mislile, da je to naj-novejša moda!

**Listnica upravnštva.** Položnice smo priložili tej številki. Kdor pride osebno v Maribor, lahko sam plača članarino v tajništvo »Prosvetne Zvezce«, Aleksandrova cesta 6. l. Le pridno agitirajte in kmalu poberte naročnino! Letos naročnine nismo zvišali. Ostala je stara 12 50 Din.

## Kaj kupiš v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru?

**Tiskati daš lahko**  
knjige, vabla, cenike, kuverte, sploh vse, kar hočeš.

### Kupiš lahko:

1. Vsakovrstni papir črtan in nečrtan za pisanje, pisma, ovijanje, risalni papir, kuverte, svileni in prešan papir za kinč, zvezke trdo in mehko vezane.
2. Peresa, svinčnike, radirke, črnilo, rudečilo, barve, ravnila, sploh vse pisarniške potrebščine.
3. Trgovske knjige vsake vrste
4. Molitvenike, šolske učne knjige, vse zabavne knjige, povesti i.t.d.
5. Rožne vence, svetinjice, podobice, kipe presv. Srca Jez. in druge, podobe, slike, križe i.t.d. — Ako želiš kako reč, piši dopisnico in dobiš po pošti.

## Denar naložite

najboljše in najvarnejše pri

**Spodnještajerski ljudski posojilnici, r. z. z. n. z. Maribor, Stalna 6**

ki obrestuje po

**8**<sup>0</sup>/<sub>0</sub> in **10**<sup>0</sup>/<sub>0</sub>

oziroma po dogovoru.

Na debelo!

# DENAR

Na drobno!

si pribrante, ako kupujete manufakturno blago v Celju, „pri Solncu“. Velikanska izbira vedno svežega vsakovrstnega oblačilnega blaga. Vsled velikega nakupa so cene konkurenčne. Za obilen obisk se priporoča

## ALOJZ DROFENIK

Mera poštena!

Postrežba točna!

## BRATA RODÉ & MARTINČIČ, CELJE

TISKARNA

KNJIGOVEZNICA, IZDELOVALNICA GUMIJASTIH STAMBILJK

se priporoča za vsa v njeno stroko spadajoča dela, koja se točno in ceno izvrše